Голокост і ті, хто його заперечують. To be continued

Кадр з фільму «Заперечення», знятого за матеріалами справи Ірвінг проти Ліпштадт

Незважаючи на те, що трагедія Голокосту підтверджена численними документами, артефактами, свідченнями як жертв, так і організаторів та співучасників, проте ті, хто заперечує єврейську Катастрофу завжди були, є і, на жаль, будуть.

Як боротися з подібними персонажами в нашому гуманному й цивілізованому світі? Цивілізовано. Це довгий та складний шлях, і в нього були свої першопрохідці.

Один із них — Мел Мермельштейн, який народився в 1926 році в містечку поблизу Мукачева (на той час це місто входило до складу Чехословаччини). У 1938 році Закарпаття було передано Угорщині, союзниці нацистської Німеччини. Мела депортували в Аушвіц, а наприкінці війни відправили в Бухенвальд, проте йому пощастило вижити.

Через 35 років після війни заснований у США та пов'язаний з неонацистськими угрупуваннями The Institute for Historical Review (IHR), запропонував нагороду в $50 тисяч тому, хто доведе, що євреїв знищували в газових камерах в Освенцимі.

Тоді Мел надіслав нотаріально завірений документ про перебування в Освенцимі і свідоцтво про те, що охорона табору відвела його мати, двох сестер та інших ув'язнених до будівлі, яка виявилася газовою камерою номер п'ять.

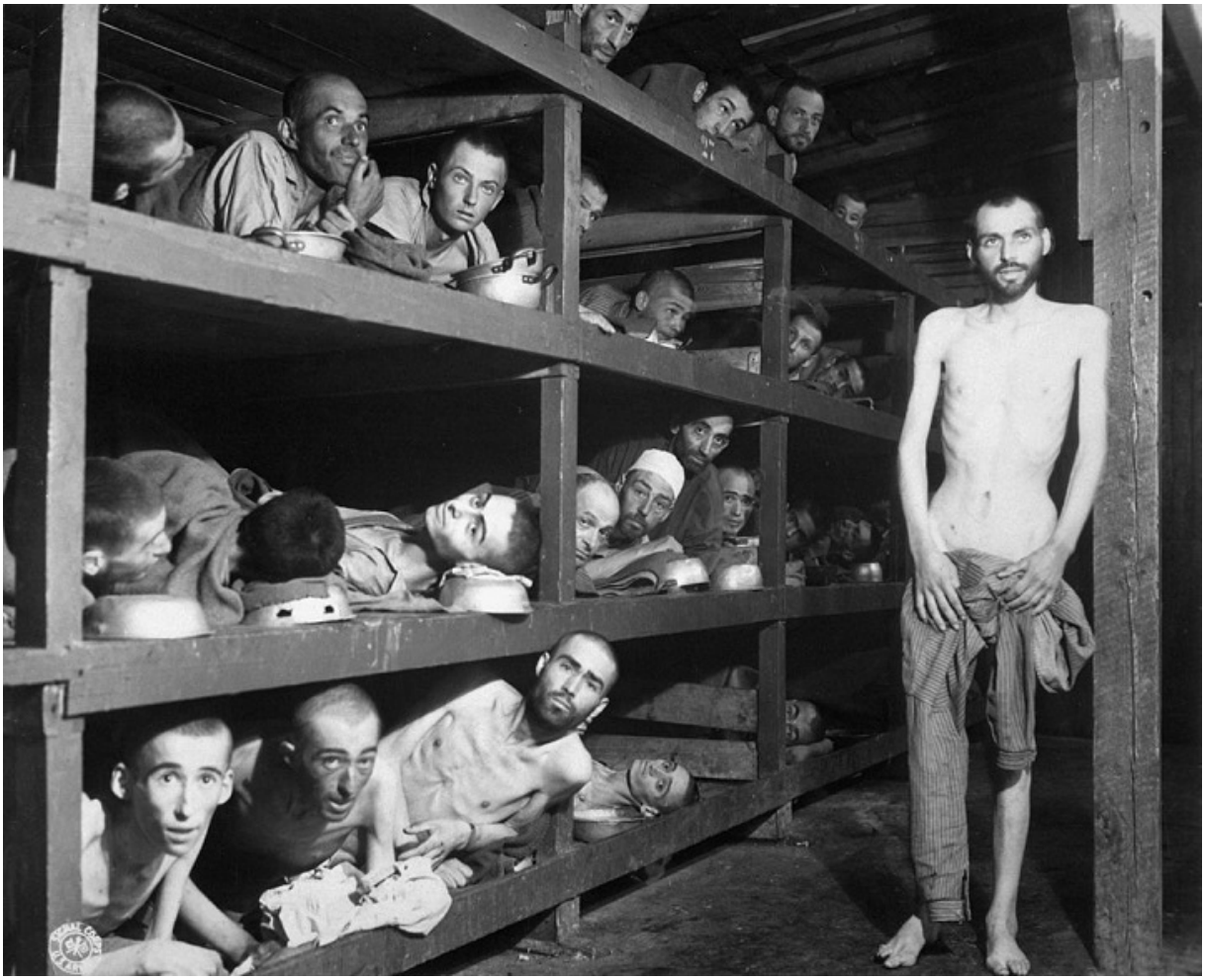

В'язні Бухенвальда після звільнення. Мел Мермельштейн, ймовірно, на верхній полиці, крайній праворуч

Інститут відмовився платити, аргументуючи тим, що представлений документ не є вагомим доказом. Мермельштейн подав скаргу до вищого суду Лос-Анджелесу, який у серпні 1985 року прийняв рішення на його користь. Суд присудив йому $90 тисяч із вимогою до IHR письмово вибачитися перед Мермельштейном та іншими в'язнями концтаборів.

У 1991 році про цей процес було знято телевізійний фільм, де роль головного героя зіграв відомий актор Леонард Німой.

Подібний скандал мав місце і в сусідній Канаді. Тут порушником спокою став син іммігрантів із Нідерландів Джеймс Кігстра. Автомеханік за професією, він став мером невеличкого містечка Еквіл, паралельно викладаючи в місцевій школі. У 1984-му його звільнили й позбавили вчительської ліцензії за пропаганду ненависті. Вчитель називав Голокост вигадкою, описуючи євреїв як «людей, схильних до обману», «підлих», «зі схильністю до садизму», «готових на все заради грошей», «жадібних до влади», «вбивць дітей». Кігстра звинуватив євреїв у депресії, анархії, хаосі, війнах і революціях, і у «світовій єврейській змові, основні риси якої викладені вже в Талмуді». Всю цю нісенітницю учні повинні були вивчати, а потім розказувати на іспитах.

Джеймс Кігстра. Фото: Dave Buston, Canadian Press

В'їзд в Еквіл

У рамках свого захисту Джеймс Кігстра спирався на принцип свободи слова, проте суд відкинув цей аргумент. Репутація мера впала, і на наступних виборах він зазнав нищівної поразки. Проте, він звернувся до Апеляційного суду провінції Альберта, посилаючись на ту ж «свободу слів та думок». Справа дійшла до Вищого Суду Канади, який підтвердив конституційність звинувачень, висунутих проти Кігстра. У результаті колишнього мера засудили до одного року умовно, до одного року випробувального терміну та до 200 годин громадських робіт.

Найгучнішим серед подібних справ став процес, ініційований британським письменником Девідом Ірвінгом проти американського історика Дебори Ліпштадт і видавництва Penguin Books в 1996 році. Британський автор стверджував, що Ліпштадт звела на нього наклеп у своїй книзі «Заперечуючи Голокост».

Ірвінг спеціалізувався на військовій та політичній історії Другої світової війни і стверджував, що Гітлер не знав про знищення євреїв. А, дізнавшись, чинив би опір цьому. У продовження своєї теорії британець почав стверджувати, що Голокосту, як його описують, взагалі не було, як і газових камер Освенцима.

Дебора Ліпштадт

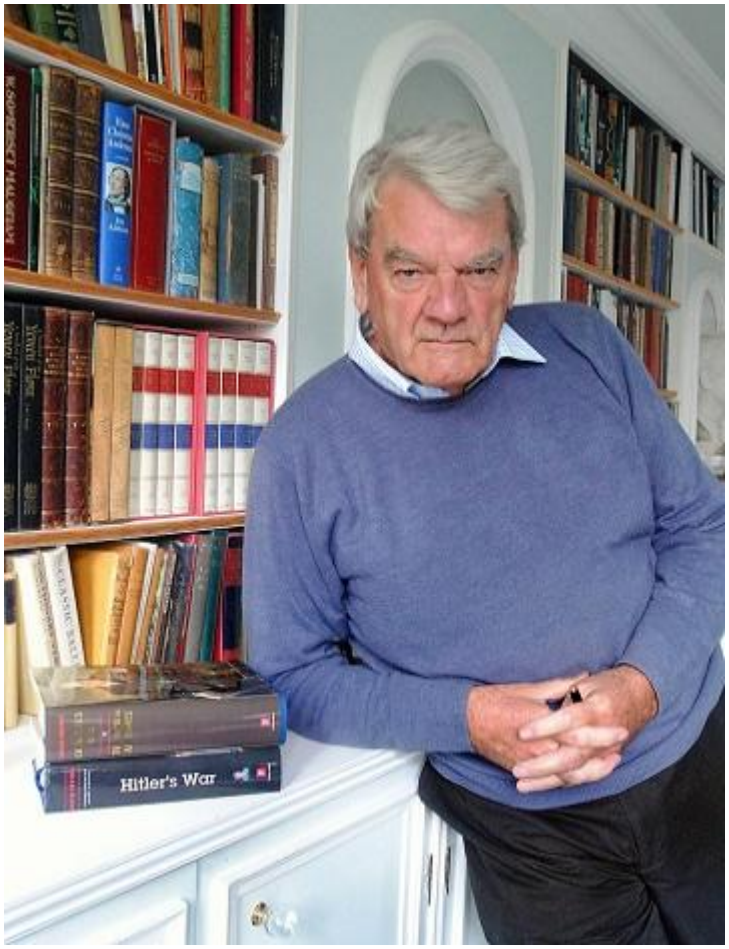

Девід Ірвінг

У часи описаних подій Дебора Естер Ліпштадт була професором в Університеті Еморі (Атланта, штат Джорджія) і консультантом Меморіального музею Голокосту. У 1993 році у видавництві Penguin Books вийшла книга Ліпштадт, яка й образила Девіда, перетворивши його з об'єктивного історика у відірваного від реальності «заперечника Голокосту». Відстоюючи своє бачення історичних подій, Ірвінг звинуватив опонентку у наклепі. Захист виграв цей процес, продемонструвавши переконливість аргументів Ліпштадт. Рішення суду викладено на 349 сторінках, де детально розбираються всі випадки спотворення та підтасовки Ірвінгом історичних фактів. «Реальна історія здобула нищівну перемогу в суді», — писала в ті дні британська The Times. Ірвінг остаточно позбувся репутації об'єктивного історика.

11 листопада 2005 року австрійська поліція, діючи на підставі ордера, виданого у 1989 році, заарештувала Ірвінга. Підсудний визнав себе винним за звинуваченням у «Спрощенні, грубому зменшенні й запереченні Голокосту» та заявив, що відтоді змінив свою думку. «Коли я натрапив на документи Ейхмана, я більше не говорив цього, — підкреслив Ірвінг. — Нацисти вбили мільйони євреїв».

Веніамін Чернухін, спеціально для «Хадашот»